

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił H. S. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ, powołując się na przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat dla mężczyzn oraz 55 lat dla kobiet, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiet. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego bądź przekazania środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu za pośrednictwem Zakładu na dochody Budżetu Państwa.

Organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęła krótszy, niż wymagany przez ustawodawcę ogólny staż pracy w ilości 22 lat, 3 miesiące i 2 dni oraz osiągnęła krótszy staż pracy w szczególnych warunkach w ilości 14 lat, 9 miesięcy i 23 dni. (decyzja k. 11 akt ZUS)

W odwołaniu złożonym w dniu 12 października 2015 r. do Sądu Okręgowego w Łodzi wnioskodawczyni uznała powyższą decyzję za krzywdzącą i wniosła o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego. Ubezpieczona podniosła, że zgodnie z przedstawionymi świadectwami pracy okres od 8.02.1989 r. do 16.05.1989 r. tj. urlopu macierzyńskiego powinien zostać uznany jako praca w warunkach szczególnych, gdyż zgodnie z obowiązującym prawem osobom przebywającym na urlopiach macierzyńskich przysługują takie same uprawnienia za ten okres jak przy świadczeniu pracy. Wnioskodawczyni podkreśliła, że pracodawca zaliczył do pracy w warunkach szczególnych pierwszy okres urlopu macierzyńskiego. (odwołanie k. 2)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo ZUS podkreślił, że uwzględnił z tytułu zatrudnienia H. S. (1) w (...) w Ł. wyłącznie okres zatrudnienia od 01.09.1976 r. do 11.09.1986 r. i od tego okresu odliczył okres urlopu bezpłatnego w wymiarze jednego miesiąca. Organ rentowy uznał, że w okresie spornym H. S. (2) nie wykonywała prac w szczególnych warunkach na stanowisku tkacza. Okres od dnia 08.02.1989 r. do dnia 16.05.1989 r. został uwzględniony w stażu sumarycznym jako okres składkowy. Na uwzględniony przez ZUS wymiar okresów pracy w szczególnych warunkach składa się też okres zatrudnienia od 24.01.1994 r. do 31.12.1998 r. (odpowiedź na odwołanie - k. 4 - 4 verte)

Na terminie rozprawy w dniu 9 maja 2016 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i oświadczył, że przesłanki stażu ogólnego wnioskodawczyni spełnia oraz oświadczył, że nie kwestionuje, że ubezpieczona w latach 1986 – 1992 przebywała na urlopie macierzyńskim i wychowawczym.

Wnioskodawczyni poparła odwołanie i oświadczyła, że nie kwestionuje okresów pracy w warunkach szczególnych wliczonych przez ZUS. (protokół rozprawy z dnia 9.05.2016 r. oświadczenie pełnomocnika ZUS k. 13, oświadczenie wnioskodawczyni k. 13)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

H. S. (1) urodziła się w dniu (...) (okoliczność bezsporna)

W okresie od 01.09.1976 r. do 29.02.1992 r. wnioskodawczyni była zatrudniona na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Ł.. W okresie od 01. do 30.07.1977 r. H. S. (2) przebywała na urlopie bezpłatnym. W okresie od 12.09.1986 r. do 29.02.1992 r. ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego. W trakcie urlopu wychowawczego, tj. w dniu 8.02.1989 r. wnioskodawczyni urodziła drugie dziecko i do dnia 16 maja 1989 r. pobierała zasiłek macierzyński. (świadectwo pracy k. 4 akt kapitałowych ZUS, świadectwo pracy w warunkach szczególnych k. 4 akt ZUS, odpis skrócony aktu urodzenia k. 3)

W okresie od 01.09.1976 r. do 11.09.1986 r. (z odliczeniem urlopu bezpłatnego od 01. do 30.07.1977 r.) H. S. (1) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w szczególnych warunkach przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych jako tkacz określoną w wykazie A dziale VIII poz. 4 pkt. 7 wykazu stanowiącego załącznik Nr 4 do Zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. (...) Nr 4 z późn. zm.). (bezsporne, a nadto świadectwo pracy w warunkach szczególnych k. 4 akt ZUS)

W okresie od 24.01.1994 r. do 31.05.2002 r. wnioskodawczyni była zatrudniona na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) SA w Ł. i w tym okresie od 24.01.1994 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w szczególnych warunkach przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych jako tkacz określoną w wykazie A dziale VIII poz. 4 pkt. 7 wykazu stanowiącego załącznik Nr 4 do Zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. (...) Nr 4 z późn. zm.). (bezsporne, a nadto świadectwo pracy w warunkach szczególnych k. 5 akt ZUS)

Wnioskodawczyni posiada łącznie 22 lata, 3 miesiące i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych. (okoliczność bezsporna)

Ubezpieczona nie przystąpiła do Otwartego Funduszu Emerytalnego. (okoliczność bezsporna)

W dniu 24 sierpnia 2015 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury. (wniosek k. 1 – 8 akt ZUS)

Decyzją z dnia 14 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił H. S. (1) prawa do emerytury. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęła krótszy, niż wymagany przez ustawodawcę staż pracy w szczególnych warunkach w ilości 14 lat, 9 miesięcy i 23 dni. (decyzja k. 11 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie budzi wątpliwości, pozwalając tym samym na wydanie rozstrzygnięcia

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni H. S. (1) nie jest zasadne, co skutkuje jego oddaleniem.

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat dla kobiet.

Zgodnie z ust. 2 powołanego artykułu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Jak wynika z cytowanych przepisów datą istotną dla oceny uprawnień wnioskodawczyni jest w przypadku art. 184, data 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy). Wnioskodawczyni musi zatem spełnić wskazane w przepisie art. 184, wymogi stażowe w dniu 1 stycznia 1999 r., aby uzyskać emeryturę na jego podstawie, po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Na mocy § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

3) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawczyni H. S. (1) ma udokumentowane 22 lata, 3 miesiące i 2 dni ogólnego stażu pracy, co jest ostatecznie bezsporne.

Na gruncie przywołanych przepisów podkreślić należy jednak, że do przyznania emerytury konieczne jest, aby wszystkie wskazane w cytowanych przepisach przesłanki zostały spełnione łącznie. Wnioskodawczyni musi zatem wykazać, nie tylko, że spełniła warunki stażowe w postaci wymaganego 25-letniego stażu ogólnego, ale także 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 roku. Bez kumulatywnego spełnienia powyższych warunków prawo do emerytury w oparciu o art. 184 powołanej ustawy, nie przysługuje.

W przedmiotowym postępowaniu ustalono, że od dnia 12.09.1986 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym, w okresie którego tj. w dniu (...) urodziła drugie dziecko. Z tego właśnie względu od dnia 8.02.1989 r. do 16.05.1989 r. pobierała ona zasiłek macierzyński. Urlop wychowawczy zakończyła z dniem 29.02.1992 r.

Zatem sporny okres (od 8.02.1989 r. do 16.05.1989 r.) przypada w czasie, kiedy ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego i nie świadczyła pracy w warunkach szczególnych. Co więcej bezpośrednio przed rozpoczęciem pobierania zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia drugiego dziecka, czyli przed datą 8.02.1989 r. ubezpieczona nie wykonywała pracy w takich warunkach a po zakończeniu pobierania tego zasiłku macierzyńskiego, czyli po 16.05.1989 r. także nie powróciła do pracy w warunkach szczególnych, bo kontynuowała urlop wychowawczy a następnie została rozwiązana umowa o pracę i przez kolejne dwa lata wnioskodawczyni nie świadczyła pracy.

Do okresu pracy w szczególnym charakterze nie wlicza się okresu urlopu wychowawczego, gdyż przez pracę w szczególnych warunkach rozumie się wykonywanie pracy o określonym charakterze, a nie pozostawanie w stosunku pracy, nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach, skoro pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia takiej pracy w takich, szczególnych warunkach. Ponadto, w okresie urlopu wychowawczego pracownik jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w celu umożliwienia pracownikowi sprawowania osobistej opieki nad małym dzieckiem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2006r., I UK 338/05, LEX nr 375608, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2002r., I PKN 11/01). Cel urlopu wychowawczego jest więc inny od celu urlopu macierzyńskiego, zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy z powodu choroby lub urlopu dla poratowania zdrowia. Urlop wychowawczy nie jest okresem niezbędnym do regeneracji sił i zapewnienia możliwości dalszego wykonywania pracy, jak powyższe okresy. Uprawnienie do wcześniejszej emerytury jest przywilejem przysługującym osobom, które przez określony czas wykonywały pracę w tzw. szczególnych warunkach lub charakterze. Również z istoty urlopu bezpłatnego wynika, że w tym okresie następuje zawieszenie podstawowych praw i obowiązków stron wynikających ze stosunku pracy, jeżeli przepis wyraźnie nie stanowi inaczej. Okres ten bowiem nie jest - co do zasady - okresem prawnie równoważnym ze świadczeniem pracy.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w Rozporządzeniu z dnia 7.02.1983r. są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu obowiązującym na danym stanowisku pracy. Chodzi tu o faktyczne wykonywanie pracy, stale i w pełnym wymiarze, zatem nie o formalne pozostawanie w stosunku pracy. Skoro tak, to tym bardziej formalne trwanie zatrudnienia nie jest wystarczającym argumentem za doliczaniem do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu niewykonywania pracy w czasie korzystania z urlopu wychowawczego.

Powyższe oznacza, że okres urlopu wychowawczego można uwzględnić wyłącznie w ogólnym stażu ubezpieczeniowym, ale okres ten nie stanowi okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowym postępowaniu wnioskodawczyni wniosła jednak o uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 8.02.1989 r. do 16.05.1989 r., gdy pobierała zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia drugiego dziecka w okresie urlopu wychowawczego.

Podkreślić należy, że w judykaturze wykształcił się pogląd zgodnie, z którym przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą ewentualnie porodem i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których ubezpieczony zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnych warunkach.

Sąd w niniejszym postępowaniu co do zasady podziela to stanowisko w odniesieniu do ubezpieczonych wykazujących w obecnym stanie prawnym (czyli po dokonanej w 2004 r. zmianie art.32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) wymagany staż pracy w warunkach szczególnych na dzień 1.01.1999 r.

Powyższe nie oznacza jednak, że także wnioskodawczyni H. S. (1) należy uwzględnić sporny okres do stażu pracy w warunkach szczególnych tylko z tej przyczyny, że z uwagi na obowiązujące przepisy nabyła ona prawo do zasiłku macierzyńskiego w czasie przebywania na urlopie wychowawczym. Wspomniana okoliczność nie niweczy bowiem prawidłowości stwierdzenia, że zarówno przed nabyciem prawa do tego zasiłku macierzyńskiego (w styczniu 1989 r.) ubezpieczona nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych, bo już od 12.09.1986 r. czyli od powyżej dwóch lat korzystała z urlopu wychowawczego, jak i po zakończeniu jego pobierania (od czerwca 1989 r.) nie wykonywała takiej pracy, bo nadal korzystała z urlopu wychowawczego aż do dnia 29.02.1992 r.

Tymczasem przyjętą w orzecznictwie zasadą zaliczania do okresów pracy w szczególnych warunkach pewnych okresów jej faktycznego nieświadczenia jest to, **aby owe okresy nieświadczenia pracy w warunkach szczególnych i tym samym braku narażenia na ich oddziaływanie na organizm pracownika, były bezpośrednio poprzedzone w czasie wykonywaniem takiej pracy i aby po ich zakończeniu następował powrót do wykonywania takiej pracy.**

Na takich zasadach zaliczany jest do okresu pracy w warunkach szczególnych okres zasadniczej służby wojskowej i na takich zasadach zaliczane są okresy pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego w okresie czasowej niezdolności do pracy lub czasowej niemożności jej wykonywania z uwagi na urodzenie dziecka, przy czym te ostatnie jako okresy niezbędne do regeneracji sił i zapewnienia możliwości dalszego wykonywania takiej pracy.

Trzeba jednak pamiętać, że zaliczanie tych okresów stanowi wyjątek od ogólnych zasad ustalania stażu pracy w warunkach szczególnych, wymuszony poniekąd zmianą regulacji prawnej, a skoro tak to niezasadnym byłoby dalsze jego rozszerzanie na odmienne stany faktyczne. (vide wyrok SA w Katowicach z 3.12.2015 r., III AUa 329/15, opubl. portal orzeczeń)

Gdyby nawet przyjąć, że wnioskodawczyni rozpoczęła urlop wychowawczy bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, poprzedzonym pracą na stanowisku w warunkach szczególnych i następnie w okresie urlopu wychowawczego ponownie przebywała na urlopie macierzyńskim pobierając stosowny zasiłek, to i tak nie można byłoby tego okresu zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych, nawet nie tylko dlatego, że dalej wnioskodawczyni przebywała na urlopie wychowawczym, ale przede wszystkim dlatego, że po jego zakończeniu nie powróciła do pracy na dotychczasowe lub inne stanowisko pracy wykonywane w warunkach szczególnych. Trudno przyjąć, że sam fakt pobierania zasiłku macierzyńskiego pozwala na zaliczenie tego okresu do pracy w warunkach szczególnych. Gdyby przyjąć taką wadliwą interpretację, to każdy okres urlopu macierzyńskiego podlegałby zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych, nawet ten, gdy w okresie poprzedzającym urlop macierzyński i po jego zakończeniu, pracownica wykonywała prace nie zaliczane do prac w warunkach szczególnych.

Konkluzja ta wynika z usytuowania przepisu w ustawie i jego kontekstu, dotyczącego regulacji prawnej dotyczącej liczenia stażu pracy wykonywanej przez pracownika w warunkach szczególnych.

Mając na względzie powyższe brak jest podstaw prawnych do zaliczenia ubezpieczonej do stażu pracy w warunkach szczególnych spornego okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego przypadającego w okresie korzystania z urlopu wychowawczego i tym samym nie poprzedzonego wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych.

W tym miejscu zatem uznać należy, że H. S. (1) nie spełniła jednego z wymaganych przez ustawodawcę warunków do uzyskania prawa do emerytury określonych na mocy art. 184 ustawy, to jest nie posiada wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w ilości 15 lat. Bezprzedmiotowym jest więc badanie pozostałych przesłanek warunkujących przyznanie powyższego świadczenia.

Zgodnie bowiem z treścią art. 100 ust. 1 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie H. S. (1), jako niezasadne uznając tym samym prawidłowość wydanej w dniu 14 września 2015 r., decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł..

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni.